

Ej verkställda beslut

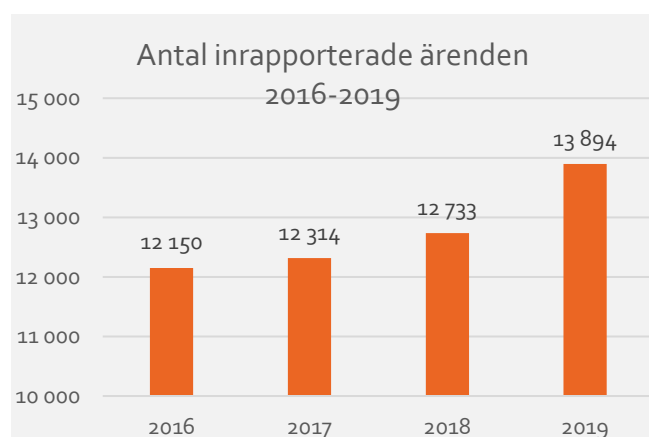
Beslut om bistånd och insatser som kommunerna fattar enligt socialtjänstlagen, SoL och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, ska verkställas skyndsamt. Om ett beslut inte verkställs inom tre månader ska kommunerna rapportera detta till IVO.

Antalet personer som får vänta på socialtjänstinsatser fortsatte att öka under 2019

Antalet personer som inte får de insatser de har rätt till fortsatte att öka under 2019. De som i genomsnitt fick vänta längst var, liksom tidigare år, de som väntade på en LSS-insats. Det var också inom LSS som flest personer fick vänta oskäligt länge på sina insatser.

Antalet beslut som inte verkställs ökar

Mellan 2018 och 2019 ökade antalet beslut som kommunerna inte verkställt med drygt 1 000 ärenden – från 12 733 till 13 864. Äldreomsorgen stod för nästan hela ökningen, vilket innebär att den nedåtgående trend vi såg för antalet ej verkställda beslut inom äldreomsorgen mellan 2016 och 2018 nu är bruten.

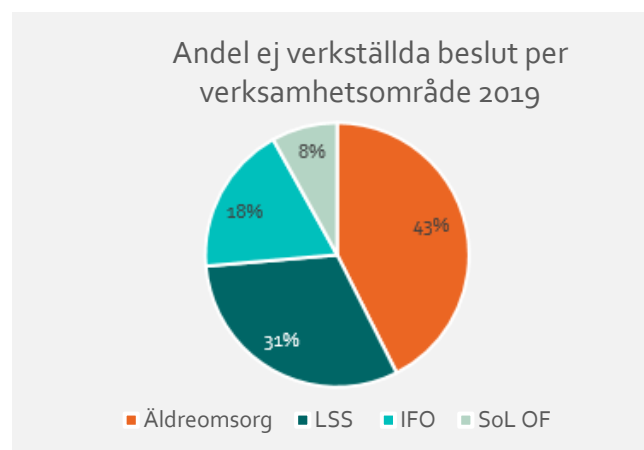
Källa: Inspektionen för vård och omsorg

De som får vänta är oftast äldre

De flesta personer som får stöd från socialtjänsten får det inom ramen för äldreomsorgen, och de flesta som får vänta länge på att få sin insats är också äldre personer. Nästan 6 000 av de beslut som kommun-

erna inte verkställde i tid under 2019 avsåg äldreomsorgen. Det motsvarar drygt 40 procent av alla de nästan 14 000 beslut som kommunerna inte verkställde inom tre månader.

Minst antal ej verkställda beslut (8 procent) rörde personer med funktionsnedsättning som får insats via socialtjänstlagen (visas som SoL OF i diagrammet nedan – Omsorg Funktionshinder). Det kan exempelvis avse personer med psykisk sjukdom.

Källa: Inspektionen för vård och omsorg

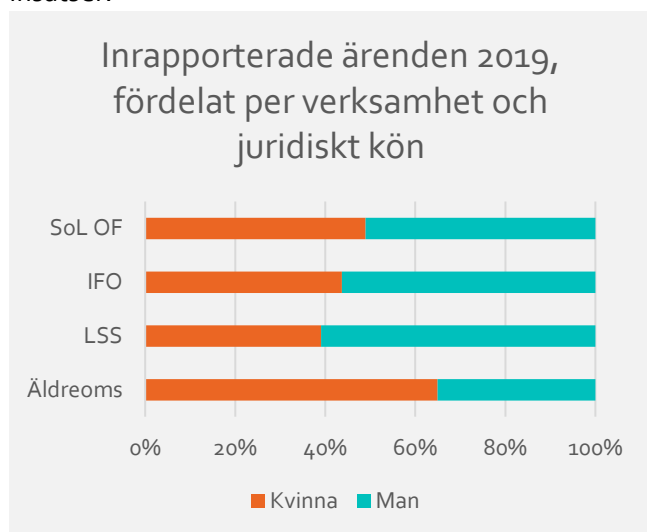
Att en person behöver vänta länge behöver inte alltid bero på att kommunen inte har erbjudit hen en insats. Inte sällan (i cirka 20 procent av ärendena) beror det på att personen själv har tackat nej. Detta är vanligast inom äldreomsorgen, där väntetiden förlängdes i drygt 40 procent av ärendena under 2019 på grund av att personen själv avböjde erbjuden insats. Motsvarande andel inom LSS är drygt 10 procent.

Fördelningen mellan kvinnor och män

Inom de flesta verksamhetsområden är det vanligare att beslut som rör pojkar eller män inte verkställs jämfört med beslut som rör flickor eller kvinnor. Det motsvarar i princip hur beslut om insatser fördelas mellan pojkar och män respektive flickor och kvinnor.

Inom LSS är det exempelvis fler pojkar/män som har insatser än flickor/kvinnor (Socialstyrelsen 2019). Inom äldreomsorgen är det däremot fler kvinnor än män som har insatser, och det är också fler kvinnor än män som får vänta längre än tre månader på sina insatser.

Källa: Inspektionen för vård och omsorg

Ökad väntan på öppenvårdsinsatser inom IFO under 2019

Inom individ- och familjeomsorgen, IFO, var det framförallt insatserna kontaktperson och kontaktfamilj som inte verkställdes i tid under 2019.

Under året ökade antalet personer (med drygt 100 stycken) som väntade på en öppenvårdsinsats, som exempelvis familjesamtal. Kommunerna uppger att köerna ökar.

Individ- och familjeomsorg	Antal inrapporterade ärenden 2019
Kontaktperson	712
Kontaktfamilj	697
Öppenvårdsverksamhet	576
Bostad	225
Boendestöd	110
Övriga insatser	220
Totalt	2 540

Källa: Inspektionen för vård och omsorg

Många äldre väntar på särskilt boende

Den insats som de flesta äldre personer (cirka 5 400) fick vänta på under 2019 var särskilt boende (permanent bostad). I drygt 40 procent av ärendena var det personen själv som bidrog till den långa väntetiden genom att avböja erbjuden plats. Detta

kan exempelvis bero på att personen inte vill bo på det boende där det finns en ledig plats, eller att hen inte anser sig vara i behov av bostad vid det aktuella tillfället.

Äldreomsorg	Antal inrapporterade ärenden 2019
Permanent bostad	5 411
Dagverksamhet	191
Annat bistånd	104
Korttidsboende	64
Hemtjänst	60
Övriga insatser	84
Totalt	5 914

Källa: Inspektionen för vård och omsorg

Långa väntetider för flera LSS-insatser

De flesta beslut som inte verkställdes inom LSS rörde insatserna kontaktperson, bostad för vuxna och daglig verksamhet. Antalet personer som fick vänta på daglig verksamhet ökade under 2019 med cirka 150 stycken.

Liksom för permanent boende för äldre är det relativt vanligt att enskilda tackar nej till beviljad plats i bostad med särskild service (bostad för vuxna). Det kan vara svårt för den enskilde att flytta till eget boende, även om behovet finns. Risken finns att den enskilde avböjer erbjudandet och kommunen får då motivera den enskilde till att ta emot insatsen. I nästan 20 procent av ärendena under 2019 avböjde den enskilde kommunens erbjudande om boende.

LSS	Antal inrapporterade ärenden 2019
Kontaktperson	1 237
Bostad för vuxna	1 188
Daglig verksamhet	790
Korttidsvistelse	379
Ledsagarservice	268
Övriga insatser	456
Totalt	4 318

Källa: Inspektionen för vård och omsorg

Behov av kontaktpersoner för personer med funktionsnedsättning

Liksom för personer med insatser enligt LSS var det under 2019 vanligast att enskilda väntar länge på kontaktperson och permanent bostad. Detta var de vanligaste inrapporterade insatserna inom funktionshinderomsorgen enligt socialtjänstlagen.

Omsorg funktionshinder	Antal inrapporterade ärenden 2019
Kontaktperson	366
Permanent bostad	222
Boendestöd	191
Dagverksamhet	139
Annat bistånd	67
Övriga insatser	137
Totalt	1 122

Källa: Inspektionen för vård och omsorg

Vanligast med långa väntetider för insatser enligt LSS

Den tid som enskilda faktiskt får vänta skiljer sig åt mellan olika typer av insatser. Medianväntetiden var under 2019 längst för de personer som väntar på insatser enligt LSS (9 månader). Längst medianväntetider hade bostad med särskild service för vuxna (i genomsnitt 12 månader) och bostad med särskild service för barn och unga (10 månader).

Kortast medianväntetid hade de personer som väntade på insats inom äldreomsorgen och inom individ- och familjeomsorgen, där den faktiska väntetiden i genomsnitt var 6 månader.

Uppgifterna om faktiska väntetider grundar sig på de ärenden som verkställdes eller avslutades av annan anledning under 2019.

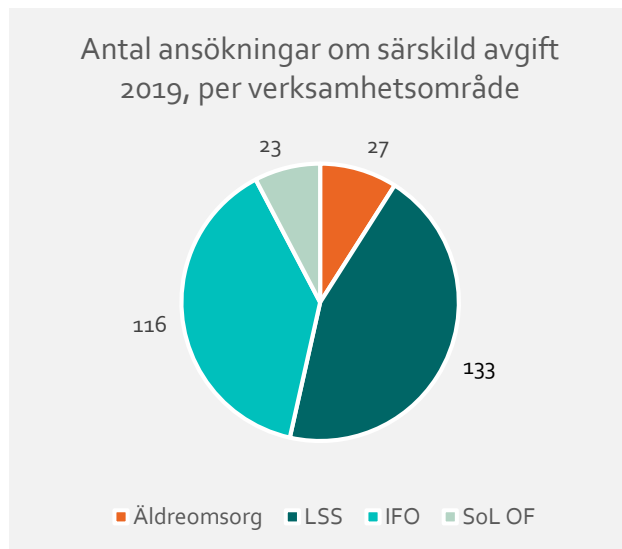
Närmare 300 ansökningar om särskild avgift

Om IVO bedömer att en person har fått vänta oskäligt länge kan vi ansöka om utdömande av särskild avgift i förvaltningsdomstol. När vi sedan får en dom som vunnit laga kraft, fakturerar vi kommunen avgiften. Avgiften tillfaller staten. Under 2019 ansökte vi om särskild avgift i 299 ärenden, vilket är färre än 2018, då vi ansökte om särskild avgift i cirka 400 ärenden..

Även om andelen beslut som inte verkställs inom äldreomsorgen är relativt stor (drygt 40 procent) så är andelen ärenden där IVO ansöker om särskild avgift inte lika stor (9 procent).

Under 2019 var det vanligast att IVO ansökte om särskild avgift för insatser inom LSS och IFO (drygt 80 procent av ansökningarna berörde dessa insatser). Inom LSS ansökte vi om särskild avgift för totalt 133 ärenden – främst för insatserna bostad för vuxna och

kontaktperson. För IFO handlar det om totalt 116 ärenden – främst för öppenvårdsinsatser och insatsen kontaktfamilj.

Källa: Inspektionen för vård och omsorg

Under 2019 fakturerade vi kommunerna cirka 40 miljoner kronor för oskäliga väntetider, fördelat på cirka 100 kommuner. Under 2018 fakturerade vi kommunerna motsvarande summa.

Nytt it-system påverkar statistiken

Statistiken som redovisas här grundar sig i huvudsak på de ärenden som kommunerna har rapporterat in till IVO under 2019. På grund av att IVO införde ett nytt IT-system under senare delen av hösten 2019 har ärenden som kommunerna eventuellt skulle ha rapporterat in från och med mitten av oktober månad inte kommit med i statistiken. Det gör att statistiken mellan 2019 och tidigare år inte är fullt ut jämförbar. Vi har därför valt att enbart göra tidsserier för det totala antalet inkomna ärenden, men inte för med detaljerade nedbrytningar.

Referenser

Socialstyrelsen (2019). *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning, lägesrapport 2019 (art.nr. 2019-3-7)*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Vill du veta mer?

En mer detaljerad statistik om ej verkställda beslut hittar du [här](#).